

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OSA 4

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset: Lapsikohtaiset tukitoimet, niiden tarpeen arviointi ja suunnitelma

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa
2025

Videon sisältö

- Lapsikohtaiset tukitoimet esiopetuksessa
- Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi
- Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

– päivitykset 2025

Luku 1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Luku 2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Luku 3 *Esiopetuksen toimintakulttuuri*

Luku 4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Luku 5 *Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki*

Luku 6 Opiskeluhoolto

Luku 7 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Lapsikohtaiset tukitoimet esiopetuksessa

Lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa on viisi

- Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

Luku 5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**
- Annetaan **yksilölliseen tarpeeseen perustuen ja säännöllisesti**
- Lapsi voi saada useampia lapsikohtaisia tukitoimia tuen tarpeidensa mukaisesti.
- Tukitoimien yhteydessä lapsella on myös **oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja**.
- Tukitoimet järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa **lapsen etu** huomioon ottaen
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään
 - tuen tarpeen arvioinnin
 - tuen toteuttamista koskevassa suunnitelman ja
 - tukea koskevan päätöksen perusteella

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet

- erityisopettajan opetus lapsikohtaisena tukitoimena

Säännöllinen erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

- opetuksen suunnittelun lähtökohtana lapsen yksilölliset tarpeet
- pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai lukuvuoden pituinen jakso
- pienryhmällä tarkoitetaan esiopetusryhmää, joka on muodostettu lapsikohtaisen tuen toteuttamiseksi ja erityisopettajan antaman opetuksen mahdollistamiseksi
→ pienryhmän koko on paikallisesti määriteltävissä
- opetusta voidaan toteuttaa myös yksilöopetuksena, jos se on lapsen tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista

Erityisopettajan opetus pienryhmässä

- toteutetaan kokoaikaisesti
- pienryhmä voi olla erityisryhmä tai pienennetty esiopetusryhmä, johon lapsi osallistuu esiopetuksen ajan
- sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet - tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Tulkitsemispalvelut

- viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä annettavat tulkitsemispalvelut
- oikeus lapsilla, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua esiopetukseen osallistumiseksi.
- järjestetään lapsen tarpeiden mukaan

Avustajapalvelut

- annetaan tilanteessa, jossa muut oppimista ja osallistumista tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen avustava henkilöstöresurssi eivät tue lapsen yhdenvertaista osallistumista esiopetukseen
- lapsikohtainen avustaja tukee lapsen osallistumista ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän muun henkilöstön kanssa
- avustaja voi esiopetustoiminnan aikana auttaa myös muita lapsia, jotta esiopetuksen opettaja voi opettaa lasta hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet - apuvälineet

- Tarkoitetaan esiopetukseen osallistumisen edellyttämiä apuvälineitä, joiden avulla tuetaan lapsen mahdollisuuksia oppia ja toimia esiopetusryhmässä opetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- Opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet järjestetään lapsen tarpeiden mukaan hänen käyttöönsä ryhmä- ja henkilökohtaisesti
- Apuvälineet ovat osa opetusvälineitä
- Lääkinnälliseen kuntoutukseen tarvittavia apuvälineitä ei järjestetä lapsikohtaisena tukitoimena

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi (luku 5.3.1)

- Tuen tarpeen arvioinnista vastaa **esiopetuksen opettaja**
 - Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat tekevät arviointia yhdessä
 - Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arviointiin
- Tuen tarpeen arvioinnissa **on selvittävä**
 - oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarve
 - toteutetut opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot
 - mahdollisesti toteutetut lapsikohtaiset tukitoimet

→ Näiden perusteella arvioidaan, **mitkä ovat lasta parhaiten tukevat tukitoimet**
- **Lapsen omat mielipiteet on selvittävä ja otettava huomioon** hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla
- Lapsen huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua lapsen tukitoimien tarpeen arviointiin

Huomioitavaa lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa (luku 5.3.1)

- **Poissaolot tai opetuskielen oppimisen varhainen vaihe** eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste lapsikohtaiselle tuen tarpeelle.
- **Käyttäytymisellä reagoivien lasten** tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Lasta voidaan tukea myös lapsikohtaisilla tukitoimilla, jos se on lapsen edun mukaista.

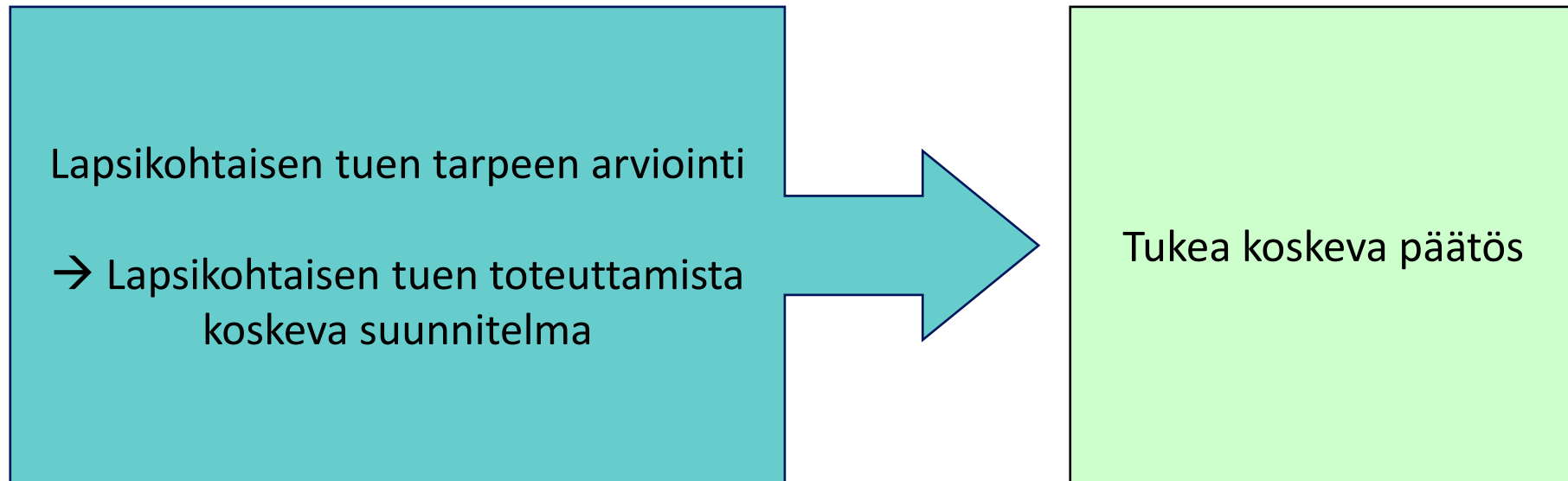
Monialainen yhteistyö lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa (luku 5.3.1)

- Jos lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.
 - Lapsen asioissa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tehdään aina ensisijaisesti perheen sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisten opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa.
 - Huoltajan suostumuksella lapsen tuen tarpeen arviointiin voidaan pyytää muita asiantuntijoita sosiaali- ja terveyspalveluista.
- Monialainen yhteistyö **tukee** lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arvioimista.
- Monialainen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi **ei ole edellytys** tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle.

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Lapsikohtainen tuen tarpeen arviointi sisältyy lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelman laatiminen (luku 5.3.2)

- **Tuen tarpeen arviointiin perustuen on laadittava** tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
- Suunnitelman laatii **esiopetuksen opettaja**.
 - Jos esiopetusryhmässä työskentelee kaksi opettajaa, opettajat valmistelevat suunnitelman yhdessä.
 - Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen.
- Suunnitelma **on laadittava yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa**.
 - Suunnitelma voidaan kuitenkin laatia ilman huoltajan myötävaikutusta, mikäli huoltaja näin valitsee.
- Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaa **suunnitelmaa hyödynnetään tehtäessä tukea koskevaa päätöstä**. Tukea koskeva päätös tehdään suunnitelluista tukitoimista.
- Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on **arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana**, lapsen tuen tarpeiden mukaiseksi.

Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelmaan kirjattavat asiat (luku 5.3.2)

- Suunnitelmasta **on käytävä ilmi**
 - lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvat tarvittavat lapsikohtaiset tukitoimet
 - perustelut siitä, miksi lapsikohtaisia tukitoimia tarvitaan tai ei tarvita
 - mahdolliset muut tiedot ja selvitykset, joita tuen tarpeen arvioinnissa on hyödynnetty
 - miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan
 - miten lapsikohtaisten tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan
- Lapsikohtaisten tukitoimien **suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan** oppimista ja esiopetukseen osallistumista tukevat **pedagogiset ja rakenteelliset järjestelyt ryhmässä**.
 - Tukitoimien toteuttamista suunniteltaessa ja toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon lapsen ajatukset ja näkemykset.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

→ **Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**, johon myös tuen tarpeen arviointi kirjataan

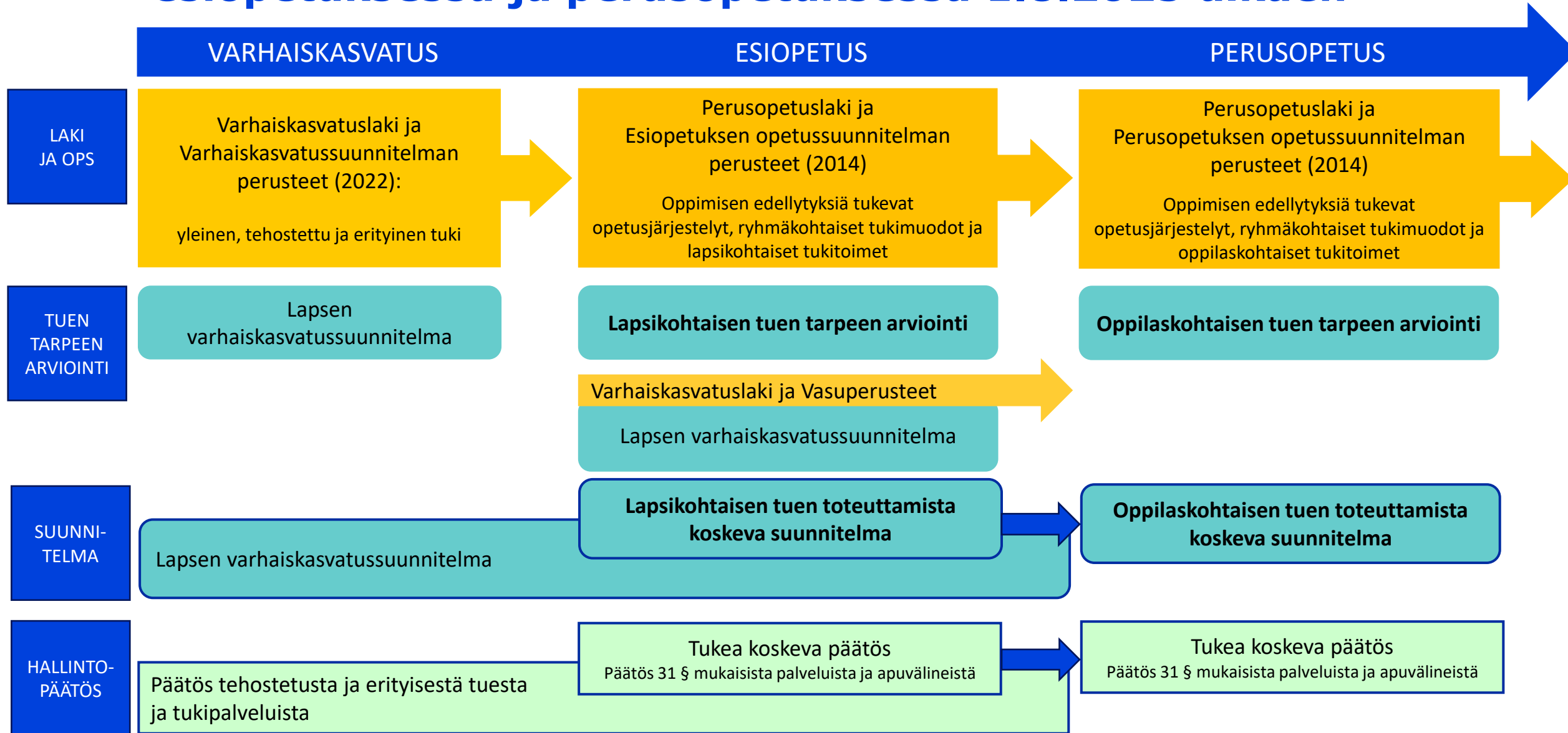

Tukea koskeva päätös

Esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta mahdollinen tuki tulee yhteensovittaa esiopetuksessa annettavan tuen kanssa ja kirjata lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

- **Lapsen vasu** tulee laatia silloin, kun lapsi osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.
- Jos lapsi saa lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tulee hänelle laatia **lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**.
- Lapsen vasu ja tuen toteuttamista koskeva suunnitelma voidaan yhdistää, kun molemmat lapsikohtaiset suunnitelmat on nimetty yhdistettyyn suunnitelmaan.
 - Yhdistettyyn suunnitelmaan tulee kirjata esiopetuksen osalta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 5.3.2 mukaiset asiat, ja esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta koskien tulee kirjata varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lukujen 1.3 ja 5.5 mukaiset asiat.
- Opetuksen järjestäjät voivat halutessaan laatia kaikille esiopetukseen osallistuville lapsille lapsen esiopetuksen **oppimissuunnitelman**.
- Tähän suunnitelmaan voidaan yhdistää **lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma**.
- **Lapsen vasu** voidaan yhdistää tähän suunnitelmaan, kunhan lakisääteiset lapsikohtaiset suunnitelmat on nimetty yhdistettyyn suunnitelmaan.
 - Yhdistettyyn suunnitelmaan tulee kirjata esiopetuksen osalta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 5.3.2 mukaiset asiat, ja täydentävää varhaiskasvatusta koskien suunnitelmaan kirjataan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lukujen 1.3 ja 5.5 mukaiset asiat.

Lapsen tuen tarpeisiin vastaaminen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen

Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi lapsen siirtyessä esiopetukseen (luku 5.3.1)

- Varhaiskasvatuksessa annettujen tukimuotojen ja tukipalveluiden huomioiminen
 - Mikäli lapsi on saanut tulkitsemispalveluita tai apuvälineitä varhaiskasvatuksessa, ja tarve jatkuu lapsen siirtyessä esiopetukseen, **nämä lapsikohtaiset tukitoimet voidaan aloittaa ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.**
 - Mikäli lapsi on saanut säännöllistä tai kokoaikaista erityisopettajan antamaa opetusta tai lapsikohtaista avustamispalvelua varhaiskasvatuksessa, ja tukipalvelu on vastannut lapsen tarpeita ja on lapsen edun mukainen, **voidaan lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa jo ennen esiopetuksen alkamista.**
 - Jos lapsi on varhaiskasvatuksessa saanut pedagogisia, rakenteellisia tai hoidollisia tuen muotoja tai tukipalveluita, **näiden toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan arvioitaessa lapsikohtaisten tukitoimien tarvetta esiopetuksessa.**

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi lapsen siirtyessä perusopetukseen (luku 5.3.2)

- Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, **tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto otetaan huomioon lapsen siirtyessä perusopetukseen.**
 - Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, **tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen.**
- Oppilaskohtaisten tukitoimien **tarve arvioidaan siirtymävaiheessa ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa.**
 - Perusopetuksessa oppilaalle laaditaan tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ja tehdään tukea koskeva päätös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän vastuut luvun 5.3 mukaisesti

Perusteissa määritellyt opetuksen järjestäjän vastuut

- antaa ohjeet, miten muiden asiantuntijoiden kuin esiopetuksen toimipaikan erityisopettajan konsultaatiota voidaan hyödyntää
- tekee kirjallisen hallintopäätöksen lapselle annettavista lapsikohtaisista tukitoimista
- kuulee lasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa ennen hallintopäätöksen tekemistä hallintolain mukaisesti

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata

- Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut
- Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

esiopetus@oph.fi

